

Motion till riksdagen 2021/22:1834

av **Lars Püss (M)**

Principiellt viktiga prejudicerande domar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att få fram prejudicerande domar i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Prejudicerande domar har idag en stor betydelse för hur lagstiftning ska tolkas. Över tid har det blivit allt vanligare att lagstiftning utformas som ramverk, som förtydligas genom till exempel föreskrifter och allmänna råd, men också av rättsprocesser som leder till prejudicerande domar. De prejudicerande domarna är en viktig del av underlaget för beslut inte minst i myndighetsutövning mot företag och privatpersoner i frågor som berör miljöbalken och plan- och bygglagen.

Det finns alltså ett samhällsintresse av att förtydliga lagstiftningen genom prejudicerande domar. Ett ärende drivs inte sällan framåt av att en kommun överklagar domar i lägre instanser i syfte att få till stånd ett prejudicerande utslag i högre instans. Detta utslag kan sedan användas i framtida ärenden och av andra kommuner för att fatta korrekta och rättssäkra beslut.

Vägen till en dom innebär dock inte sällan stora påfrestningar för de företag eller individer som berörs av det enskilda ärendet. För en enskild näringsidkare kan utfallet mellan ett ja eller ett nej i dessa rättsprocesser med okänt utfall vara skillnaden mellan överlevnad eller konkurs och resan till ett slutligt besked kantas av osäkerhet, oro och höga kostnader.

Valet mellan att fria eller fälla – alltså om en kommun väljer att driva en juridisk oklarhet rättsligt eller inte – är dessutom subjektivt och kan i hög grad påverkas av den enskilda kommunens allmänna syn på dessa frågor. Det borde rimligen finnas en vilja att hitta en lösning på denna konflikt, som tillgodoser samhällets behov av prejudicerande domar utan att hela bördan i rättsprocessen måste bäras av enskilda företag eller individer.

Genom att frikoppla den juridiska processen från en enskild och driva principiellt viktiga ärenden som virtuella rättsprocesser skulle detta syfte kunna uppnås. Ärendet skulle då drivas den ordinarie vägen, med alla dess verkliga förhållanden som grund, men processen frikopplas från den enskilde och det slutliga utfallet påverkar inte den enskilde, utan ligger enbart till grund för framtida avgöranden. Alla rättsliga processer i myndighetsutövning kommer inte kunna hanteras på detta sätt, men vissa principiella frågor skulle kunna lyftas ut och hanteras separat på detta sätt efter en bedömning av det institut som ges ansvaret för de virtuella processerna.

Lars Püss (M)